

cel prepad, globok pogled v dušo roparja-morilca, kaj se v njej godi pred umorom, kaj po njem, in kako plitva je zagovorniška slava v primeri z globočinami človekove vesti. (»Omočena vest« je vsaj — dvoumno.) — Jos. Lovrenčičeva »čudežna historija po ljudskem izročilu«, »Hudič in nepošteni oštr«, nas vodi v svet pripovedek in obenem v slovensko Benečijo, kjer so zdaj naše misli. Pripovedovanje živahno, oblika nemirna, prav kakor bitje hudičovo. — Izmed Neubauerjevih liričnih pesmic nam prva najmanj ugaja; non multa, sed multum! Ostale tri so času zelo primerne. — Spis »Torpedo«, str. 28., je vzor slabe stilizacije. — Spis o vinogradih, str. 29. nsl., je v času, ko nimamo kruha, prav malo aktualen.

J. D.

Luč. I. Uredili Josip Stipančič in Stanko Deželič. — Zagreb, 1916. Tisak Kr. zem. tiskare. Cena K 3-60. Strani 230. — List »Luč«, ki je do pričetka vojske izhajal kot mesečnik, se je med vojsko spremenil v »vojne knjige« in tako predstavlja letnik 1916/17 obsežen zvezek zelo raznolične vsebine. »Luč« je glasilo hrvaškega kat. nar. dijaštva in velika večina člankov ter pesmi priča, da so tudi nje glavni sotrudniki dijaki, ki jim bo pač šele bodočnost dala moško dovršenost misli in besede. Vendar pa ves zvezek razodeva, da imamo tu opraviti z resnim, globokim kulturnim stremljenjem. Značilno (in morda dobro) za te kulturne težnje je, da se ne morejo istovetiti s programom nobene izmed hrv. političnih strank, da so njih ideali še vseskozi nesnovni, da niso še nič od tega sveta, marveč onostranski. Prav tako

pomembna za to strujo je diferenciranost dela, ki se ne omejuje samo na verstvo ali umetnost ali politiko ali socialnost, temuč teži za dobrim v vsaki obliki, ter diferenciranost mišljenja kljub enakosti zadnjega cilja, kar je znamenje zdravega notranjega razvoja.

Za uvod tej knjigi je napisal škof Mahnič članek »Katol. svetovnjačstvo i svečenstvo«. Zelo informativna je razprava Petra Rogulje, »Pred zoru«, v kateri pisatelj bistro in, kolikor morem soditi, objektivno analizira posamezne kulturne težnje hrv. kat. gibanja; ta članek in zlasti »Pisma mojega druga«, ki so mu pridejana, zaslužijo, da jih berejo tudi Slovenci.

I. C.

Alojzij Res: Ob Soči. Ta 36 strani obsegajoča brošura (izšla pri Štoki v Trstu, cena 30 vin.) ni in »noče biti nič drugega, kot vtisi in občutja«, ki jih je pisatelj zbral in zapisal v dnevnik; priobčil jih je bil že prej v »Slovencu«, kjer smo jih rajši brali od drugih, mnogo slabše pisanih opisov, a jih je zdaj izdal v knjižici zato, ker je bila v njem »tiha želja, tudi na ta način nekoliko odpomoči begunski bedi«. Knjižica je pisana za čas, in če jo kdo morda tudi v bodočih dneh vzame v roko, jo bo odložil z vzdihom: *Tempi passati!* — Delce tedaj ne spada v ožji delokrog literarne kritike. Prve in zadnje strani so najboljše, jezik je po večini lep, opisi polni lirčnosti, vse je pisano z neko strastvenostjo. — Naslovno sliko na rdečem ovitku je risal Fr. Tratnik.

France Bevk.

Glasba.

Koncert »Glasbene Matice«.

Koncert pod okvirjem »Glasbene Matice« sta priredila ljuba znanca čelist prof. Jure Tkalčič in pianist prof. Herman Gruss iz Zagreba. Naše, žalosti vredno, čudovito borno umetniško življenje — lažje bi človek rekel: umiranje — v Ljubljani, kjer umetniki kruha, mi laiki pa umetnosti stradamo — razlage ni treba, dovolj je, da dejstvo zabeležimo; saj bi razmer ne izpremenila, pač pa tega ali onega lahko — morda sicer upravičeno, toda brez potrebe in koristi — žalila — to pekoče hrepenenje po umetnosti je prignalo v Unionovo dvorano zopet številno umetniške, dušne hrane željno občinstvo. Težko si je sicer razlagati to svečano razpoloženje, to skoro nervozno pažnjo, to skrb, ki se je vsem udeležencem videla v njih kretanju, da jim vendar niti najmanjši drobec ne uide. Umetnika sta ta trud s svojim resnično dovršenim predavanjem sicer popolnoma upravičila, toda vendar je gotovo, da tako malo mesto — pravzaprav »dolga vas« — kot je Ljubljana, težko, težko toliko ljubiteljev te vrste glasbe: cello s klavirjem rodi, kakor jih je Matično naznanilo h koncertu privabilo. Saj še deset in petdesetkrat večja mesta z enakimi koncerti težko kdaj napolnijo dvorane, kot je Unionova.

Spored sam je bil — recimo — klasičen. Sama imena v svetovni literaturi priznanih mojstrov najrazličnejših narodov: Francoza Saint-Saëns in Le-

clair, Poljak Chopin, Rusa Čajkovskij in Davidov, Nemec Sitt, Oger Liszt in Hrvat Tkalčič sam kot skladatelj.

O obeh proizvajajočih umetnikih moremo le to reči, da se je naša sodba, ki smo jo izrekli ob njihju prvem nastopu v našem mestu, le še utrdila: oba prava umetnika, kakor zlita v harmonsko celoto. Prof. Tkalčič, mehka, sanjava slovanska duša, polna ognja pa tudi energije, ki se mestoma skoro do nervoznosti potencira. Njegov gorki, nekoliko sanjavi ton, njegovo življenje in pristnega čustva polno igranje smo uživali. Uživali zlasti zato, ker se zdi, da je izbral take skladbe, ki so njegovi mehki naravi bolj primerne, ki niso toliko umerjene na razkazovanje tehniških spretnosti, ampak jim je predvsem za absolutno glasbeno vrednost in globočino, dasi nečemo prezreti, da je v Saint-Saënovem koncertu v tretjem delu, zlasti pa v eni ozir. dveh, treh variacijah Čajkovskega kar mimogrede dokazal, da tudi najtežje pasaže in tehniški karseda komplicirane postope, ki jim gre po njih značaju pomen kadence, z lahkoto obvladuje. Pa če nas prav s takimi mesti pripravi, da ga občudujemo v njegovi mojstrski, rekel bi materialni usovršenosti, mu vendarle njegov instrument na elegičnih mestih najčudoviteje poje, tako da se njega globokemu pojmovanju nihče ne more odtegniti, tudi tisti ne, ki jim je po njih vzgoji te vrste glasba manj dostopna.